

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Sylvie Šiškeové a soudců Tomáše Kocourka a Evy Šonkové v právní věci žalobce: **M. J.**, zast. Mgr. Pavlem Chráskou, advokátem se sídlem Ohradské náměstí 1621/5, Praha 5, proti žalovanému: **Dopravní a energetický stavební úřad**, se sídlem nábreží Ludvíka Svobody 1222/12, Praha 1, za účasti osoby zúčastněné na řízení: **ČEZ Distribuce, a. s.**, se sídlem Teplická 874/8, Děčín, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 3. 2025, č. j. DESU/031/002775/25, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. 11. 2025, č. j. 38 A 7/2025-52,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á**.
- II. Žalobce ani osoba zúčastněná na řízení **n e m a j í** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalovaný mezitímním rozhodnutím podle § 4a zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury (dále „liniový zákon“), zřídil na pozemku žalobce v katastrálním území D. v P. věcné břemeno ve prospěch osoby zúčastněné na řízení (dále též „vyvlastnitelka“). Jeho obsahem je zjednodušeně řečeno povinnost strpět na části pozemku přeložku zařízení distribuční soustavy – nadzemního vedení 110 kV. Tato přeložka je součástí záměru *Silniční okruh kolem Prahy, stavba 511 Běchovice – dálnice D1* (dále „záměr dálnice“).

[2] Proti rozhodnutí žalovaného se žalobce bránil u Městského soudu v Praze, který žalobu postoupil Krajskému soudu v Ostravě. Krajský soud následně žalobu zamítl rozsudkem označeným v záhlaví. Podle krajského soudu stěžovatel v žalobě výslovně nereagoval na napadené rozhodnutí a jeho žalobní námitky byly značně obecné. Krajský soud se tak rovněž obecně ztotožnil s napadeným rozhodnutím a v podrobnostech na ně odkázal.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[3] Žalobce (dále „stěžovatel“) v kasační stížnosti namítl, že neexistuje veřejný zájem na vyvlastnění právě jeho pozemku. Realizace záměru dálnice lze dosáhnout i bez přeložky nadzemního vedení. Stavba dálnice by bez přeložky mohla existovat. Krajský soud připustil, že došlo k omezení vlastnického práva, i když existují pochybnosti o naplnění deklarovaného účelu vyvlastnění, které nebyly přesvědčivě vyvráceny. K tomu stěžovatel odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu (NSS) ze dne 17. 6. 2021, č. j. 7 As 70/2021-29.

[4] Stěžovatel dále namítl, že účelu vyvlastnění bylo možné dosáhnout uzavřením dohody. Stěžovatel o dohodu stál a vyvinul snahu o její uzavření, ale vyvlastnitelka neměla zájem ustoupit od vlastního návrhu. Jednání z její strany bylo jen formalistické; stěžovatel odkázal na rozsudek NSS ze dne 23. 10. 2014, č. j. 7 As 174/2014-44, č. 3188/2015 Sb. NSS. Jestliže existoval způsob, jak potřebná práva získat dohodou, nebyly splněny podmínky pro vyvlastnění. Uzavřením dohody by bylo dosaženo stejného výsledku jako vyvlastněním.

[5] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že stěžovatel obě námitky vznášel již ve správním řízení a řízení před krajským soudem. Zpochybnění nezbytnosti přeložky je námitkou proti pravomocnému územnímu rozhodnutí o umístění stavby, k níž podle § 3 odst. 7 liniového zákona nelze přihlížet. Současný stěžovatelův pozemek vznikl rozdělením původního pozemku, který je zahrnut v územním rozhodnutí. K otázce získání práv dohodou žalovaný odkázal na své rozhodnutí, v němž se touto otázkou zabýval. Zákonné podmínky vyvlastnění byly splněny. Dohoda nebyla uzavřena, přestože k tomu vyvlastnitelka poskytla prostor i vůli.

[6] Stěžovatel v replice uvedl, že jeho pochybnosti o potřebnosti vyvlastnění spočívají v tom, že realizace záměru dálnice je možná i bez přeložky vedení, tedy bez omezení jeho vlastnických práv. Žalovaný tuto argumentaci nevyvrátil. V době vydání územního rozhodnutí stěžovatelův pozemek neexistoval a vznikl až později. Územní rozhodnutí tedy jen odhaduje umístění vedení, což zesiluje pochybnosti o potřebnosti vyvlastnění.

[7] Ve vyjádření k replice žalovaný setrval na své předchozí argumentaci.

[8] Osoba zúčastněná na řízení (vyvlastnitelka) se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[9] Kasační stížnost je přípustná a projednatelná, není však důvodná.

pokračování

[10] Obdobně jako jeho žaloba, i stěžovatelova kasační stížnost, přestože je projednatelná, je značně obecná a postrádá hlubší polemiku se závěry krajského soudu, potažmo žalovaného. V bližších podrobnostech proto NSS odkazuje zejména na odůvodnění rozhodnutí žalovaného, s nímž se, stejně jako krajský soud, ztotožnil.

[11] Kasační soud předně uvádí, že stěžovatelova námitka, že jednání o získání potřebných práv dohodou byla pouze formální, neodpovídá obsahu správního spisu a nereaguje na podrobnou argumentaci žalovaného. Je pravdou, že není přípustná jen formální snaha o uzavření dohody spočívající v tom, že vyvlastnitel zašle vyvlastňovanému návrh na uzavření kupní smlouvy a na jeho případné alternativní požadavky (jako např. na uzavření směnné smlouvy) nereaguje či reaguje zástupnými důvody, které svědčí spíše o neochotě vyjít vyvlastňovanému vstříc (stěžovatelem citovaný rozsudek č. j. 7 As 174/2014-44). O takovou situaci se však nejednalo, jak uvedl krajský soud (bod 8 jeho rozsudku) a jak především detailně vyložil žalovaný (zejména s. 8-9 a s. 12-13 jeho rozhodnutí).

[12] Jak plyne ze spisové dokumentace, vyvlastnitelka nejprve nabídla stěžovateli uzavření smlouvy o zřízení věcného břemene za paušální částku 10 000 Kč podle § 3b odst. 5 liniového zákona (dopis ze dne 20. 6. 2024). Tuto nabídku stěžovatel odmítl a navrhl namísto toho uzavření nájemní smlouvy (dopis ze dne 4. 7. 2024). Následně vyvlastnitelka nabídla stěžovateli cenu určenou znaleckým posudkem zvýšenou o koeficient 8 podle § 3b odst. 1 písm. a) liniového zákona, tedy 3 200 Kč (dopis ze dne 24. 7. 2024). Poté vyvlastnitelka adresně stěžovateli sdělila, že jeho požadavku na uzavření nájemní smlouvy nelze vyhovět, neboť podle § 24 odst. 4 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), je provozovatel přenosové soustavy povinen zřídit věcné břemeno. Stěžovateli bylo nabídnuto případné uzavření smlouvy o smlouvě budoucí o zřízení věcného břemene (dopis ze dne 24. 8. 2024). V reakci však stěžovatel nadále trval na uzavření nájemní smlouvy (dopis ze dne 30. 9. 2024). Následně vyvlastnitelka stěžovateli sdělila, že je nucena podat žádost o zahájení vyvlastňovacího řízení, nicméně je nadále ochotna uzavřít jí navrhovanou smlouvu (dopis ze 17. 10. 2024).

[13] NSS se ztotožňuje s žalovaným (s. 13 jeho rozhodnutí), že lze mít za prokázané, že vyvlastnitelka se se stěžovatelem pokusila řádně jednat. Vyvlastnitelka nesdělila s ohledem na zpracované geometrické plány obavu stěžovatele ohledně přesného umístění vedení, avšak byla ochotna uzavřít s ním smlouvu o smlouvě budoucí s tím, že k uzavření konečné smlouvy by došlo až po faktickém uložení sítě (dopis ze dne 24. 8. 2024, s. 13 rozhodnutí žalovaného). Tuto protinabídku však stěžovatel neakceptoval a nadále trval na svém návrhu na uzavření nájemní smlouvy.

[14] V trvání vyvlastnitelky na zřízení věcného břemene namísto stěžovatelem navrhované nájemní smlouvy nelze podle NSS spatřovat formalistický či obstrukční postup. Jde pouze o snahu dostat zákonné povinnosti, kterou vyvlastnitelka má podle § 24 odst. 4 energetického zákona, a sice výslovné povinnosti využít institut věcného břemene. Jak k tomu uvádí komentářová literatura: „Z dikce EnerZ je třeba dovodit, že oprávnění (a tomu korespondující omezení) lze zřídit výlučně prostřednictvím institutu věcného břemene, nikoliv institutu jiného s dočasným charakterem (například práva stavby). Pokud by vlastník předmětné nemovitosti uzavření smlouvy o zřízení služebnosti inženýrské sítě odpíral a požadoval by

například zřízení nájmu, bude provozovatel disponovat titulem k zahájení řízení o omezení jeho vlastnických práv“ (Zdvihal, Z. In: Zdvihal, Z., Svěráková, J., Med, J., Osadská, J. a kol. Energetický zákon. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 675).

[15] Obdobně se vyjadřuje i judikatura. Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 26. 1. 2017, sp. zn. 21 Cdo 799/2016, uvedl, že § 24 odst. 4 energetického zákona výslovně požaduje, aby byl věcně právní vztah mezi provozovatelem a vlastníkem řešen formou věcného břemene. Vzájemné vztahy tedy nelze upravit jinou formou smluvního vztahu. Pokud dotčený vlastník odmítne návrh smlouvy o zřízení věcného břemene a požaduje jinou formu úpravy vzájemných vztahů (např. prodej pozemků nebo dlouhodobý nájem) je to – za splnění dalších podmínek, stanovených v zákoně o vyvlastnění – důvodem pro zahájení vyvlastňovacího řízení.

[16] NSS se tedy ztotožnil se závěry žalovaného a krajského soudu, že se vyvlastnitelka řádně pokusila získat potřebná práva dohodou [§ 5 odst. 1 zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění)]. Tato kasační námitka není důvodná.

[17] Pokud jde o druhou stěžovatelovu námitku týkající se možnosti alternativních řešení záměru dálnice, které by se nedotkly jeho pozemku, resp. potřebnosti jeho pozemku pro záměr dálnice, NSS k tomu ve shodě s žalovaným a krajským soudem odkazuje na § 3 odst. 7 liniového zákona, podle nějž platí, že *v řízení o vyvlastnění se nepřihlíží k námitce vyvlastňovaného požadující změnu stavby, pokud by taková změna byla v rozporu s územním rozhodnutím, společným povolením nebo rozhodnutím o povolení záměru.*

[18] Ze správního spisu vyplývá, že přeložka vedení, kvůli níž bylo na stěžovatelově pozemku zřízeno věcné břemeno, je součástí záměru dálnice projednaného v územním řízení. Konkrétně jde o stavební objekt č. 404 v rámci tohoto záměru (shodně s. 7, 12 a 13 rozhodnutí žalovaného a bod 7 rozsudku krajského soudu).

[19] Záměr dálnice byl pravomocně umístěn rozhodnutím Úřadu městské části Praha 22 ze dne 30. 7. 2020, č. j. P22 7892/2020 OV 04, ve spojení s rozhodnutím Krajského úřadu Jihočeského kraje ze dne 15. 6. 2022, č. j. KUJCK 42152/2021. Tato rozhodnutí nabyla právní moci dne 30. 6. 2022 a jejich stejnopisy i potvrzení o nabytí právní moci jsou součástí správního spisu.

[20] Z obou rozhodnutí je patrné, že stěžovatel byl účastníkem územního řízení (s. 34 prvostupňového a s. 12 odvolacího územního rozhodnutí), a mohl v něm tedy uplatňovat své námitky a případná alternativní řešení.

[21] Jak již NSS opakovaně uvedl, v rámci vyvlastňovacího řízení zásadně není prostor posuzovat, zda existují alternativní varianty řešení stavebního záměru. Pokud měl vlastník pozemků (zde stěžovatel) námitky vůči trase stavby, měl je uplatnit v územním řízení (rozsudky NSS ze dne 11. 10. 2017, č. j. 1 As 361/2016-75, bod 34, ze dne 29. 8. 2017, č. j. 8 As 187/2016-51, bod 29, ze dne 11. 8. 2021, č. j. 2 As 317/2020-41, bod 26). Jak NSS vysvětlil v rozsudku ze dne 19. 1. 2022, č. j. 8 As 222/2021-45, tyto závěry byly v judikatuře částečně modifikovány v tom smyslu, že je třeba se i v rámci vyvlastňovacího řízení zabývat

pokračování

požadavkem vlastníka pozemků na alternativní vedení trasy (stavby), jestliže je jeho požadavek dostatečně konkrétně zdůvodněn, resp. existence dalších možných alternativ plyne z předložené projektové dokumentace (rozsudky NSS ze dne 8. 10. 2020, č. j. 6 As 171/2020-66, č. 4118/2021 Sb. NSS, a ze dne 24. 11. 2021, č. j. 10 As 365/2021-94). Námitky vyvlastňovaného v takovém případě ale musí být dostatečně konkrétní a kvalifikované (bod 19 rozsudku NSS č. j. 8 As 222/2021-45).

[22] O takovou situaci se nyní zjevně nejedná, neboť stěžovatel žádnou konkrétní alternativu pro umístění vedení nepředestřel, a omezil se pouze na paušální a zcela obecné tvrzení o tom, že by zkrátka bylo možné vedení umístit někde jinde. V takových námitkách nelze spatřovat dostatečně konkrétní a kvalifikované zpochybnění nezbytnosti vyvlastnění. Nejde tak ani o obdobný případ, jaký byl řešen ve stěžovatelem zmiňovaném rozsudku NSS č. j. 7 As 70/2021-29 (srov. rekapitulaci argumentace tehdejší žalobkyně v bodě 8 uvedeného rozsudku). Ani tato námitka proto není důvodná.

[23] Pokud jde o tvrzení stěžovatele v replice, že jeho pozemek v době vydání územního rozhodnutí neexistoval, jde o námitku, která není obsažena v jeho žalobě, a proto není v kasační stížnosti přípustná [§ 104 odst. 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“)].

IV. Závěr a náklady řízení

[24] NSS zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta poslední s. ř. s.).

[25] Neúspěšný stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Úspěšnému žalovanému nevznikly náklady nad rámec běžné úřední činnosti. Osoba zúčastněná na řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 5 ve spojení s § 120 s. ř. s. ve znění účinném do 31. 12. 2025 (čl. XI body 2 a 3 zákona č. 314/2025 Sb.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. února 2026

Sylva Šiškeová
předsedkyně senátu